

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ
2. กฎหมายเกี่ยวกับคนพิการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ
5. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนพิการ
6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ
7. บริบทของอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. การสังเคราะห์กรอบแนวคิดจากวรรณกรรม
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย
11. สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ

คำจำกัดความของคนพิการ

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ(2550: 1) ได้กำหนดความหมายคำสำคัญของคนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวการสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

สำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (2548 : 2) กล่าวว่าคนพิการ หมายถึง คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญาหรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2546: 1) ได้กล่าวว่าคนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งมีความสามารถถูกจำกัดให้ปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันและการมีส่วนร่วมทางสังคมได้โดยวิธีการทั่วไป เนื่องจากมีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาและการเรียนรู้และมีความต้องการจำเป็นพิเศษด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

ประเภทความพิการ

ประเภทความพิการ มีบุคคลและหน่วยงานได้กำหนดประเภทความพิการ ได้ดังนี้

สำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (2548 : 4-5) ได้กล่าวว่าพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนี้

1. คนพิการทางการมองเห็น ซึ่งการพิการทางการมองเห็น คือ คนที่มีสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 จมมองไม่เห็นแม้แต่ แสงสว่าง หรือมีเลนส์สายตาแคบกว่า 30 องศา

2. คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย การได้ยิน คือ เด็กอายุน้อยกว่า 7 ปี ลักษณะความพิการ คือ หูตึงปานกลาง หูตึงมาก หูตึงรุนแรงหูหนวก ความดังเฉลี่ยเกิน 40 เดซิเบล จนไม่ได้ยินระดับความผิดปกติถึง 5 เด็กอายุเกิน 7 ปี ถึงผู้ใหญ่ ลักษณะความพิการคือ ความผิดปกติ หูตึงมาก หูตึงรุนแรง หูหนวก ความดัง 55 เดซิเบลขึ้นไป ระดับความผิดปกติ 2 ถึง 5 และการสื่อความหมาย ลักษณะความพิการ คือ พูดไม่ได้ พูดไม่ชัดและพูดไม่รู้เรื่อง ระดับความผิดปกติ 3 ถึง 5

3. คนพิการทางการเคลื่อนไหว พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ลักษณะความพิการ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายเห็นชัดเจน และคนที่สูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหว ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรในชีวิตประจำวันได้ ระดับความผิดปกติ 3 ถึง 5

4. คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม เป็นลักษณะความพิการ คนที่มีความผิดปกติ ความบกพร่องทางจิตใจ หรือสมองในส่วนรับรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นในการดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น ระดับความผิดปกติ ระดับที่ 1 และระดับที่ 2

5. คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้ คือ คนที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่องทางสติปัญญาหรือสมอง จนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาปกติได้

กระทรวงสาธารณสุข (25507) ได้กำหนดให้คนพิการมี 5 ประเภท โดยแต่ละประเภทมีลักษณะ ดังนี้

1. คนพิการทางการมองเห็น ได้แก่ คนที่มีสายตาข้างที่ต่ำกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 ลงไปจนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง หรือคนที่มีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา

2. คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ได้แก่ คนที่ได้ยินเสียงที่มีความถี่ 500 เฮิรตซ์ 1000 เฮิรตซ์ หรือ 2000 เฮิรตซ์ ใน หูข้างที่ต่ำกว่าที่มีความดังเฉลี่ยดังต่อไปนี้

2.1 สำหรับเด็กอายุไม่เกิน 7 ปี เกิน 40 เดซิเบล ขึ้นไปจนไม่ได้ยินเสียง

2.2 สำหรับคนทั่วไปเกิน 55 เดซิเบล ขึ้นไปจนไม่ได้ยินเสียง หรือ

2.3 คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องในการเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูดจนไม่สามารถสื่อความหมายกับคนอื่นได้

3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจน และไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้ หรือคนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือแขน ขา หรือลำตัวอันเนื่องมาจากแขนหรือขาขาด อัมพาตหรืออ่อนแรง โรคข้อ หรืออาการปวดเรื้อรัง รวมทั้งโรคเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันหรือดำรงชีวิตในสังคมเชิงคนปกติได้

4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางจิตใจ หรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นในการดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น

5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางสติปัญญาหรือสมองจนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาปกติได้อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า การจำแนกประเภทคนพิการตามกฎหมายกระทรวงของกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวไม่ค่อยจะสอดคล้องกับการจัดการศึกษาพิเศษให้ คนพิการ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2548: 5) กล่าวว่า คณะกรรมการร่วมขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติหรือยูนิเซฟกับองค์การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระหว่างประเทศ ได้กำหนดประเภทของความพิการไว้ดังนี้

1. ตาบอด
2. มองเห็นได้อย่างเลือนราง หรือบางส่วน
3. มีความบกพร่องทางการได้ยิน
4. ปัญญาอ่อน

5. พิกัดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ซึ่งเกิดจากความพิการทางสมอง ความพิการทางแขนขา ลำตัว

6. มีความบกพร่องทางการพูดหรือการใช้ภาษา
7. มีปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน
8. มีปัญหาทางพฤติกรรมต่าง ๆ
9. เรียนหนังสือได้ช้า
10. มีปัญหาความพิการซ้ำซ้อน

คราเดเวท และเวิร์ด Cartwright and Ward, 1995: 53 – 55 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2548: 6) ได้กำหนดประเภทความพิการซึ่งมีผลต่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. ออทิซึม (Autism) หมายถึง บุคคลที่มีความพิการทางการพัฒนาการด้านภาษา และการสื่อความหมาย และสังคม ซึ่งความผิดปกติจะพบก่อนอายุ 3 ปี
2. ตาบอดหูหนวก (Deaf –Blindness) หมายถึง บุคคลที่มีความพิการทางการได้ยิน และการเห็นรวมกัน
3. หูหนวก (Deafness) หมายถึง บุคคลที่มีความพิการทางการได้ยินระดับรุนแรง ไม่ได้ยินเสียง โดยไม่สามารถรับรู้หรือได้รับการศึกษาจากการฟังได้
4. บกพร่องทางการได้ยิน (Hearing Impairment) หมายถึง บุคคลที่มีความพิการทางการได้ยินเหลืออยู่ ซึ่งไม่รวมคนหูหนวก
5. บกพร่องทางสติปัญญา (Mental Retardation) หมายถึง บุคคลที่บกพร่องทางเชาว์ปัญญา มีการพัฒนาล่าช้า
6. พิกัดซ้อน (Multiple Disabilities) หมายถึง บุคคลที่มีความพิการตั้งแต่สองประเภท เช่น ปัญญาอ่อนตาบอด ปัญญาอ่อนร่างกายพิการ ซึ่งไม่รวมตาบอดหูหนวก
7. บกพร่องทางร่างกาย (Orthopedic Impairment) หมายถึง บุคคลที่มีอวัยวะของร่างกายบกพร่อง เช่น เท้าผิดปกติ สมอพิการ
8. ปัญหาทางสุขภาพ (Other Health Impairment) บุคคลที่เจ็บป่วยเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ วัณโรค ไชข้ออักเสบ ไตอักเสบ โรคลมบ้าหมู ลูคีเมีย โรคเบาหวาน
9. บกพร่องทางอารมณ์ (Serious Emotional Disturbance) หมายถึง บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมแยกตัว ไม่สร้างความสัมพันธ์กับครู หรือผู้อื่น
10. ปัญหาการเรียนรู้ (Specific Learning Disability) หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องในกระบวนการพื้นฐานที่จิตวิทยาที่เกี่ยวกับการเข้าใจภาษาที่ใช้อยู่ในการฟัง พูด อ่าน เขียน สะกั กาคิดคำนวณ

11.บกพร่องทางภาษาและการพูด (Speech or Language Impairment) หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องการสื่อความหมาย เช่น พูดติดอ่าง พูดไม่ชัด เสียงผิดปกติ

12.ความพิการจากการบาดเจ็บที่สมอง (Traumatic Brain Injury) หมายถึง การบาดเจ็บที่สมองไม่รวมภาวะที่เกิดจากการคลอด ส่งผลให้เกิดความพิการ หรือมีปัญหาด้านจิตใจ การปรับตัว การใช้ประสาทสัมผัส การรับรู้ การเคลื่อนไหว พฤติกรรมทางสังคม การประมวลข้อมูลในบุคคล

13.บกพร่องทางการเห็น (Visual Impairment Including Blindness) หมายถึง บุคคลที่บกพร่องทางการเห็นตั้งแต่ระดับเลือนราง ถึงตาบอดสนิท

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดให้คนพิการรวมทั้งกลุ่มมีความต้องการพิเศษ ในการได้รับการศึกษา ไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือทางสุขภาพ
5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์
8. บุคคลออทิสติก
9. บุคคลพิการซ้อน

สิทธิคนพิการ

โดยทั่วไปบุคคลพิการมักเสียเปรียบบุคคลทั่วไปในสังคมอย่างมาก ไม่ว่าจะมองในแง่ของการประกอบอาชีพ การศึกษา และการดำรงชีวิตประจำวันทั่วไป ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบกันระหว่างคนปกติกับคนพิการที่มีร่างกายปกติ แม้คนพิการอาจเสียเปรียบอยู่บ้าง แต่ก็มิได้หมายความว่าคนพิการจะไม่สามารถทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตรงกันข้ามถ้าคนพิการได้รับความช่วยเหลือ ให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้งทางร่างกาย การศึกษา การฝึกอาชีพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมก็สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลปกติในสังคมได้ โดยการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลปกติในสังคมได้ เช่น สิทธิในการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม

สำหรับสิทธิของคนพิการในประเทศไทย ได้เริ่มตระหนักและหันมาให้ความสนใจในเรื่องสิทธิของคนพิการมากขึ้นนับตั้งแต่ปีคนพิการสากล เป็นต้นมา เพราะเนื่องจากเห็นว่าสภาพความเป็นอยู่ของคนพิการทางร่างกายสมอง และจิตใจ ทั่วโลก ยังมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เหมาะสม

และขาดโอกาสที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งร่างกายจิตใจ อาชีพและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อมุ่งหมายรื้อฟื้นให้ประเทศสมาชิกต่างๆ ทั่วโลก ได้หันมาตระหนักถึงความสำคัญและกาปฏิบัติ ตามปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ปี พ.ศ. 2518 ซึ่งมีสาระสำคัญว่าคนพิการจะต้องได้รับสิทธิ เช่นเดียวกับคนอื่นในสังคม เช่น สิทธิในการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ สิทธิที่จะอยู่ใน สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการหาประโยชน์จากบุคคลอื่น สิทธิที่จะมี ส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และการมีงานทำที่เหมาะสมสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการตามคำประกาศ ของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการจำนวน 13 ข้อได้กำหนดขึ้น โดยความเห็นชอบที่มีมติ เป็นเอกฉันท์จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ โดยยึดหลักมาตรฐานว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนทั่วไป “ในฐานะที่ทุกคนเกิดมาอย่างมีเสรี มีสิทธิและ เกียรติศักดิ์ในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน สิทธินี้เป็นสิทธิขั้นมูลฐานประจำตัวของมนุษย์ซึ่งมิ อาจโอนให้แก่กันได้

คำประกาศของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการจำนวน 13 ข้อได้กำหนดขึ้น ดังนี้

1. คำว่า บุคคลพิการ หมายถึง บุคคลที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติ หรือการใช้ชีวิตในสังคมอันมีผลมาจากความบกพร่อง ทางกายหรือจิตใจไม่ว่าจะเป็นมาแต่กำเนิดหรือไม่ก็ตาม
2. บุคคลพิการจะรับประโยชน์จากสิทธิทั้งหมดที่กล่าวในคำประกาศนี้สิทธิเหล่านี้จะ ให้กับบุคคลพิการทุกคน โดยปราศจากข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น และประกาศจากความแตกต่างหรือ การเลือกที่รักมักที่ชังในเรื่องเชื้อชาติ ผิวพรรณ เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองสัญชาติ หรือสังคมที่กำหนดหรือสถานะอื่นๆ ของคนพิการผู้นั้น หรือของครอบครัวของเขา
3. บุคคลพิการมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือในฐานะเป็นมนุษย์ผู้มีเกียรติ บุคคล พิการไม่ว่าจะมีมูลเหตุมาจากอะไร ลักษณะ และความพิการนั้นมากน้อยเพียงใดก็ตาม ย่อมได้รับ สิทธิพื้นฐานในฐานะเป็นพลเมืองทัดเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ที่มีอายุเท่ากัน ซึ่งมีสิทธิที่จะดำเนินชีวิต อย่างคนปกติและสมบูรณ์มากเท่าที่จะเป็นไปได้
4. บุคคลพิการมีสิทธิในฐานะพลเมือง และมีสิทธิทางการเมืองเช่นเดียวกับบุคคล ปกติอื่น ๆ ยกเว้นแต่ย่อหน้าที่ 7 ของคำประกาศสิทธิของคนปัญญาอ่อน ซึ่งมีข้อจำกัดบางประการ หรือข้อระบับสิทธิของคนปัญญาอ่อน
5. บุคคลพิการมีสิทธิสมควรที่จะได้รับการสนับสนุนให้พวกเขาสามารถพึ่งตนเองได้ มากเท่าที่จะเป็นไปได้

6. บุคคลพิการมีสิทธิที่จะได้รับการบำบัดรักษาทั้งทางการแพทย์ ทางจิต และกายภาพบำบัด ซึ่งรวมถึงการใช้อวัยวะเทียมด้วย การฟื้นฟูทางการแพทย์ และทางการศึกษา การฝึกอาชีพ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การใช้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้บริการอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้บุคคลพิการสามารถพัฒนาความสามารถและความชำนาญของเขาให้ถึงที่สุด เพื่อที่จะทำให้เขาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างสมบูรณ์ หรือได้กลับเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกครั้งหนึ่ง

7. บุคคลพิการมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ พวกเขามีสิทธิตามความสามารถที่จะได้รับสวัสดิการในการทำงาน หรือได้รับประโยชน์จากผลผลิตและรายได้จากอาชีพ และเข้ามีส่วนร่วมในสหพันธกรรมกรต่าง ๆ

8. บุคคลพิการสมควรได้รับสิทธิพิจารณาความต้องการพิเศษ ในการวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่าง ๆ

9. บุคคลพิการมีสิทธิที่จะอยู่อาศัยกับครอบครัว หรือพ่อแม่อุปถัมภ์และเข้ามีส่วนร่วมในสังคมร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์และนันทนาการต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย บุคคลพิการไม่ควรได้รับการปฏิบัติแตกต่างไปจากบุคคลอื่นๆ ยกเว้นแต่ที่จำเป็นสำหรับสถานะของบุคคลนั้นๆ หรือเพื่อการแก้ไขสภาพที่บุคคลนั้น ๆ จำเป็นต้องได้รับ ถ้าบุคคลจำเป็นต้องอยู่ในสภาพที่พิเศษ สิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่ในที่นั้นควรจะมิขัดขวางที่จะเป็นไปได้เช่นเดียวกับการดำรงชีวิตปกติของบุคคลทั่วไปผู้มีอายุเท่ากันกับเขาและเธอผู้นั้น

10. บุคคลพิการจะถูกปกป้องจากการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวจากกฎเกณฑ์ข้อบังคับทั้งหมดอันเนื่องมาจากการเลือกที่รักมักที่ชังการถูกกีดกันการกระทำทารุณหรือการถูกเหยียดหยาม

11. บุคคลพิการสามารถได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ เมื่อความช่วยเหลือนั้น ไม่ขัดกับการพิทักษ์สิทธิส่วนบุคคลและทรัพย์สินถ้าที่การพิจารณาคดีตามกระบวนการยุติธรรมฟ้องร้องเขา การพิจารณาคดีนั้น ๆ จำเป็นต้องคำนึงสภาพความพิการทางร่างกายและจิตใจ

12. เรื่องใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของคนพิการ ควรจะปรึกษากับองค์กรต่าง ๆ ของบุคคลพิการ

13. บุคคลพิการ ครอบครัว และชุมชน จะได้รับการบอกกล่าวโดยสื่อต่าง ๆ ถึงสิทธิของบุคคลพิการตามประกาศนี้

จากคำประกาศของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการ สรุปได้ว่า รายละเอียดของสิทธิในคำประกาศของสหประชาชาติแต่ละข้อนั้น ประเทศใดสังคมใดสามารถยึดถือปฏิบัติได้เพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพฐานะทางเศรษฐกิจ ปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตใจของคนในประเทศและสังคมแวดล้อมของ

บุคคลพิการ ว่าจะเห็นความสำคัญในสิทธิของบุคคลเพียงไรและให้การสนองตอบในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์เพียงไร ถ้าผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคคลพิการต่างรู้จักสนองตอบในสิทธิของบุคคลพิการเท่าที่ตนเองจะ สามารถกระทำได้ ก็นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเพียงพอสำหรับที่จะเป็นจุดเริ่มต้นขยายขอบเขตในวงกว้างต่อไป แทนที่จะถือว่าไม่ใช่เป็นหน้าที่ของตน และภาระหน้าที่ในการเสริมสร้างบุคคลพิการนี้ ควรเป็นของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว

ปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย

คณะรัฐมนตรีลงมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541 ประกาศใช้ปฏิญญาด้วยสิทธิคนพิการไทย เพื่อให้หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับคนพิการตามเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเรื่อง สิทธิ โอกาส แสดงความเสมอภาคที่คนพิการควรได้รับอย่างเท่าเทียมไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคนพิการ

ข้อกำหนดในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนพิการ

1. คนพิการมีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการพัฒนา ตั้งแต่แรกเริ่มที่พบผู้ปกครอง และครอบครัว ต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้าน เพื่อให้สามารถภาพฟื้นฟูสมรรถภาพ ความพิการอย่างเต็มศักยภาพ
2. คนพิการที่มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ ความช่วยเหลืออื่น ๆ จากรัฐ เพื่อใช้ชีวิตอยู่ในสังคม เช่นเดียวกับคนปกติ
3. คนพิการมีสิทธิ และโอกาสในการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ การฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพทุกประเภท ได้รับการจ้างงานตามความต้องการและความสามารถ โดยได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการโดยไม่มี การกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ
4. คนพิการมีสิทธิได้รับโอกาสทางการศึกษา อย่างมีคุณภาพทุกระดับของการศึกษา อย่างเท่าเทียมทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา โดยไม่มี การกีดกัน

สรุปจากการศึกษาแนวคิดคนพิการ สรุปได้ว่า คนพิการ คือ คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญาหรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง และมีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการพัฒนา ตั้งแต่แรกเริ่มที่พบผู้ปกครอง และครอบครัว ต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้าน เพื่อให้สามารถภาพฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการอย่างเต็มศักยภาพ

กฎหมายเกี่ยวกับคนพิการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กล่าวสาระต่างๆไว้ดังนี้

1. คนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสารจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ คือ การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ

3. การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจัดสวัสดิการการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ การสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมี

4. คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้

4.1 การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมพฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

4.2 การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบโดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

4.3 การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

4.4 การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

4.5 การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการอันเป็นสาธารณะ ผลลัพธ์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมายและการจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

4.6 ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

4.7 บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

4.8 สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

4.9 การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

4.10 การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

5. เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบหรือประกาศ แล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

6. ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น

7. ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงาน เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” เพื่อเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยจัดสรรให้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-14) มีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 3 “คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคด้านต่างๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่ากระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุตร สามี ภรรยา ญาติพี่น้อง หรือบุคคลที่รับผิดชอบดูแลอุปการะคนพิการ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“การเรียนรู้ร่วม” หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษา ให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

“สถานศึกษาเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไป กลับ และรับบริการที่บ้าน

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษา

อบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการครู บุคลากร และชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

“ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการโดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคลครอบครัว ชุมชน

3. สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

3.1 (มาตรา 5) คนพิการมีสิทธิ ดังนี้

3.1.1 ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ จนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

3.1.2 เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

3.1.3 ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

3.2 (มาตรา 6) ครูการศึกษาพิเศษทุกสังกัดมีสิทธิ ดังนี้

3.2.1 ได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด

3.2.2 ครูการศึกษาพิเศษ ครู ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

3.3 (มาตรา 7) สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม ดังนี้

3.3.1 ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานให้ได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ

3.4 (มาตรา 8) สถานศึกษาทุกสังกัดมีหน้าที่ ดังนี้

3.4.1 จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

3.4.2 ต้องปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

3.4.3 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

3.4.4 จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม เฉพาะความพิการ

3.4.5 จัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

3.4.6 สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาใน สักส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

3.4.7 ถ้าปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย

3.4.8 สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการ และประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพ เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับหรือ บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

4. การส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

4.1 คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจำนวน 43 คน (มาตรา 11) ประกอบด้วย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ประธานคณะกรรมการ รัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคณะกรรมการคนหนึ่ง และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นคนพิการ ซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นรองประธานคนที่สอง กรรมการโดยตำแหน่งสิบคน ได้แก่ ปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการ คณะกรรมการการอุดมศึกษาเลขาธิการคณะกรรมการอาชีวศึกษา อธิบดีกรมสุขภาพจิต อธิบดี กรมการแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและ เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สามสิบคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงใน ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ ด้านกฎหมาย ด้านการแพทย์ ด้าน เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้อย่างน้อย เจ็ดคน ต้องมาจากองค์กรคนพิการแต่ละประเภท และให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นกรรมการและเลขานุการ

(มาตรา 12) คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการต่อ คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตาม อำนาจหน้าที่

2. เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับกำหนด หลักสูตร การกำหนดมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินและการทดสอบทาง

การศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ รวมทั้งหลักเกณฑ์วิธีการได้มาและจำนวนเงินค่าตอบแทนพิเศษของครุการศึกษาพิเศษ

3. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

4. วางระเบียบข้อกำหนด ประกาศ และคำสั่งต่างๆเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

5. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงสนับสนุนโครงการสิทธิทางการศึกษาพิเศษของคนพิการ

6. สนับสนุนให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครุการศึกษาพิเศษ

7. วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

8. วางระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุน

9. วางระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน

10. วางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน

11. วางระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน ให้การรับรอง หรือเพิกถอนการรับรองแก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ

12. ปฏิบัติงานอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

4.2 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุน กำกับ ดูแลสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (มาตรา 18) และให้ สนับสนุนทรัพยากร องค์ความรู้ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 19)

4.3 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 19)

5. กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการมีการจัดตั้งกองทุนในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนา

การศึกษาคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง (มาตรา 21) กรรมการกองทุนมี 22 คน โดยมีเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นประธานกรรมการผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 22)

6. บทเฉพาะกาล

6.1 ให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านการอบรมวุฒิปัฒนการศึกษาศึกษาพิเศษ ตามหลักสูตรที่ ก.ค.ศ. อนุมัติก่อนการประกาศใช้ พระราชบัญญัติ นี้ เป็นครูการศึกษาพิเศษตาม พระราชบัญญัตินี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้ที่ผ่านการอบรมวุฒิปัฒนการศึกษาศึกษาพิเศษตามหลักสูตรที่ ก.ค.ศ. อนุมัติมีสิทธิได้รับแต่งตั้งเป็นครูการศึกษาพิเศษตาม พระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 29)

แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคม

ความหมายการจัดสวัสดิการสังคม

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (25 48: 7) กล่าวว่า การจัดสวัสดิการเป็นการให้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้ เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

ระพีพรรณ คำหอม (2554: 1-5) ให้ความหมายของการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดบริการสวัสดิการตามมาตรฐานที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม การส่งเสริม ความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และ บริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไข ปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไป ตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชน จะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

ซึ่งเป็นระบบการจัดบริการสังคมที่จัดขึ้นโดยภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคองค์กรชุมชน (ชุมชนและประชาชน) ที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตามสิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

จากความหมายของการจัดสวัสดิการสังคม สรุปได้ว่า การจัดการสวัสดิการสังคมเป็นการจัดบริการสวัสดิการตามมาตรฐานทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการเพื่อให้บุคคลมีความพอใจในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดบริการสวัสดิการตามมาตรฐานที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมที่กำหนด

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงของสังคมไทย ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายโดยใช้ฐานคิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสังคมนั้นๆ โดยทั่วไปที่ปรากฏมีดังนี้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548: 4-7)

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ (Area - based) การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบของพื้นที่เป็นฐาน โดยทั่วไปเป็นการจัดตามพื้นที่ทาง ภูมิศาสตร์ พื้นที่การปกครองประเทศ เช่น ภาค จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล รูปแบบการจัดสวัสดิการลักษณะนี้ หน่วยงานในพื้นที่จะต้องมาร่วมกันจัดบริการตามภารกิจ หน้าที่ขององค์กรสวัสดิการสังคม เพื่อให้เกิดความครอบคลุม ทัวถึง เป็นธรรม และมีมาตรฐานที่ดีด้านคุณภาพบริการ รูปแบบสวัสดิการตามพื้นที่เป็นฐาน จึงมีข้อจำกัดต่อการเข้าถึงแหล่งบริการของกลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องแสดงหลักฐานสิทธิตามภูมิฐานะของการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นหลัก ปัจจุบันรูปแบบนี้ จึงควรพัฒนาโดยใช้มิติอื่นๆ มาร่วม เช่น ใช้ทั้งพื้นที่เป็นฐาน (Area - based) ร่วมกับการใช้โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ (Functional - based) และการใช้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ (Participation - based) เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการทั้งแนวดิ่ง (การสั่งการจากบนลงล่าง) และแนวราบร่วมกันที่สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ (Methods) รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับวิธีการให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ระดับจุลภาค เช่น เฉพาะราย กลุ่มชนและชุมชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดบริการโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ขณะที่การให้บริการโดยทางอ้อมระดับมหภาค เช่น การบริหารงานองค์กรและการวิจัยก็เป็นการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการใหม่ๆ ขึ้น แต่โดยทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการจะเน้นที่การให้บริการเฉพาะรายมาก จึงส่งผลให้รูปแบบการจัดสวัสดิการในวิธีการอื่นๆ ถูกให้ความสำคัญน้อยกว่ารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้

จึงต้องใช้ทั้งระดับจุลภาคร่วมกับระดับมหภาค ปัจจุบันรูปแบบการจัดสวัสดิการฯ จึงต้องมีการพัฒนาหลายๆ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ เน้นการบูรณาการร่วมกัน โดยเฉพาะการกระทำทางสังคม (Social Action) เช่น การรณรงค์ การผลักดัน การต่อรองกับกลไกต่างๆ ทางสังคม เพื่อให้เกิดรูปแบบสวัสดิการใหม่ๆ ขึ้น

3. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้เป็นการสร้างกระแสใหม่ กระแสทางเลือกของสังคมต่อการจัดสวัสดิการที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมที่เชื่อว่า ต้องเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้รู้จักการปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเอง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมก็เพื่อสร้างความตระหนักของคนในสังคม ความรับผิดชอบทางสังคมร่วมกันด้านสวัสดิการสังคม เช่น การใช้เครือข่าย การใช้องค์กรชุมชน เคลื่อนไหวต่อรองกับอำนาจรัฐ เป็นต้น รูปแบบนี้เชื่อว่าจำเป็นต้องกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลไกการทำงาน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม

4. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน (Institutional - based) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบันเป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐเชื่อว่า รัฐควรแทรกแซงการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน โดยใช้โครงสร้างอำนาจของรัฐทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมในลักษณะต่างๆ เช่น สวัสดิการภาคบังคับ เป็นการจัดผ่านกลไกนโยบายสังคมทางกฎหมาย เช่น บริการประกันสังคม บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพ บริการสถานสงเคราะห์ต่างๆ เป็นต้น แต่เนื่องจากบริการดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของคนทุกคนในสังคมได้ จึงทำให้เกิดรูปแบบการจัดบริการสวัสดิการที่ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional - based) บริการในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นจากภาคส่วนของชุมชน ประชาชนที่มีศักยภาพ ความเข้มแข็งเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ชุมชน บริการลักษณะนี้มีความเชื่อว่า รัฐควรลดบทบาทการแทรกแซงการจัดสวัสดิการลง แต่ปล่อยให้กลไกของชุมชน ประชาชนทำหน้าที่จัดสวัสดิการแทนรัฐ อย่างไรก็ตาม นักวิชาการไทยหลายท่านเชื่อว่า การจัดสวัสดิการสังคมของไทยควรใช้รูปแบบทั้งโดยสถาบัน (Institutional - based) และรูปแบบลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional - based) มาเป็นรูปแบบสวัสดิการผสม (Mixed Model) ที่ใช้ทั้ง 2 ลักษณะเข้าด้วยกัน จึงจะส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนโดยรวม

องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคม

องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมโดยทั่วไป มีการใช้ใน 2 ลักษณะคือ ลักษณะกว้างและลักษณะแคบ ดังนี้ (ระพีพรรณ คำหอม, 2549: 6-20)

1. องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะกว้าง แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ การศึกษา (Education) สุขภาพอนามัย (Health) ที่อยู่อาศัย (Housing) การทำงานและการมีรายได้ (Employment and Income Maintenance) ความมั่นคงทางสังคม (Social Security) บริการสังคม (Social Services) นันทนาการ (Recreation)

2. องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบตามพระราชบัญญัติความมั่นคงทางสังคมของสหรัฐอเมริกา ได้แก่

2.1 บริการประกันสังคม (Social Insurance) เป็นบริการที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 โดยใช้ระยะเวลาอยู่นาน ถึง 38 ปี (2495 - 2533) ซึ่งกฎหมายดังกล่าวบังคับให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม การจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ในอัตราไม่เกินร้อยละ 1.5 ของลูกจ้าง รายเดือนของลูกจ้างแต่ละคนเท่าๆ กัน โดยครอบคลุมให้ลูกจ้างได้สิทธิประโยชน์ทดแทนในระยะแรก 4 กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยนอกเวลาการทำงาน กรณีพิการทุพพลภาพ กรณีคลอดบุตร และกรณีตาย ต่อมาเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2541 กองทุนประกันสังคมได้ขยายสิทธิประโยชน์ทดแทนเพิ่มขึ้นอีก 2 กรณี คือ กรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ จึงส่งผลให้ผู้ประกันตนต้องจ่ายเพิ่มอีกร้อยละ 2.0 และรัฐบาลสมทบเพิ่มร้อยละ 1.0 เงินสมทบที่ฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างนำส่งร้อยละ 5.5 ต่อเดือน ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการคุ้มครองทางสังคมจากกองทุนประกันสังคม ได้แก่ กลุ่มแรงงานนอกระบบ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพอิสระ และกลุ่มที่รับจ้างทำงานตามบ้าน บริการสงเคราะห์ประชาชน บริการประชาสงเคราะห์ / บริการสาธารณูปการ (Public Assistance) มีการใช้คำนี้อยู่หลายคำ เช่น บริการประชาสงเคราะห์ บริการสาธารณูปการ การสงเคราะห์แบบให้เปล่า เป็นต้น บริการในลักษณะนี้เป็นบริการหนึ่งที่มีรัฐให้การช่วยเหลือแก่ประชาชนหรือครอบครัวที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือจะมีการทดสอบความจำเป็น (Means - Test) ก่อนให้การช่วยเหลือถือเป็นบริการทดแทนชั่วคราว เป็นการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เฉพาะหน้า (Relief) เช่น การให้เงิน (Cashes) การให้สิ่งของหรือเครื่องอุปโภคบริโภค (Kinds) การให้บริการอื่นๆ ที่จำเป็น (Services) ได้แก่ บริการให้คำแนะนำปรึกษา บริการให้ความรู้ บริการฝึกอาชีพ บริการจัดหางาน บริการจัดหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น บริการเหล่านี้ถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดบริการสวัสดิการสังคม ซึ่งมักจะทำให้เกิดการเข้าใจผิดต่อวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าเป็นการช่วยเหลือสงเคราะห์เฉพาะหน้าเท่านั้น เมื่อผู้ใช้บริการได้รับกาช่วยเหลือ

เบื้องต้นไปแล้ว นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นจะต้องใช้วิธีการ และกระบวนการทำงานต่อเนื่องร่วมกับผู้ใช้บริการเพื่อพัฒนาให้ผู้ใช้บริการได้จัดการปัญหา และพัฒนาตนเองและสังคมในระยะยาวได้ต่อไป

2.2 บริการสังคม (Social Services) เป็นบริการที่รัฐ หรือเอกชนที่มีความพร้อมทำหน้าที่จัดให้มีบริการสังคม จึงเป็นบริการทางเลือกที่รัฐเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบสังคม โดยจัดบริการให้กับประชาชนแทนรัฐ เป็นการใช้กลไกตลาดเข้ามาจัดการ มุ่งส่งเสริมสวัสดิภาพของบุคคลในสังคมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามอัตภาพ ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้บริการได้ตามความต้องการของตนเอง เช่น บริการของโรงพยาบาลเอกชน บริการรักษาความปลอดภัย บริการสถาบันการศึกษาเอกชน เป็นต้น บริการสังคมที่ดำเนินการโดยเอกชนจึงเป็นบริการทางเลือกให้กับประชาชนที่สามารถซื้อหาบริการได้โดยไม่จำเป็นต้องรอใช้บริการของรัฐเพียงด้านเดียว บริการเหล่านี้ได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน สถานพักฟื้นผู้ป่วยในโรงพยาบาล เป็นต้น บริการสังคมเป็นบริการที่กระจายให้ทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการ จนทำให้ขาดการตรวจสอบ ควบคุมติดตามบริการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นองค์ประกอบของงาน สวัสดิการสังคมในลักษณะกว้าง 7 ด้าน และองค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบ 3 ด้าน จึงขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ของนักสวัสดิการสังคมสำหรับในสังคมไทยนำมาใช้ทั้ง 2 ลักษณะ ทั้งด้านกว้างและด้านแคบ แต่โดยทั่วไปแล้วสังคมไทยมักจะรู้จักบริการสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบมากกว่า โดยบริการประกันสังคมถือเป็นบริการที่นำไปสู่การสร้างความมั่นคงทางสังคมให้กับลูกจ้างผู้ใช้แรงงานที่พัฒนาขยายความครอบคลุม และสิทธิประโยชน์ทดแทนมากขึ้น ขณะที่บริการสงเคราะห์ประชาชนยังคงเป็นบริการที่รัฐต้องจัดระบบประมาณการช่วยเหลือกับผู้เดือดร้อน เป็นต้น ปัจจุบันรัฐพยายามใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในระบบสวัสดิการสังคมมากขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม สรุปว่าการจัดสวัสดิการเป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม เป็นธรรม ทัวถึง เท่าเทียม มีมาตรฐาน เป็นรูปแบบที่มีความหลากหลาย เป็นสวัสดิการแบบทางเลือกให้กับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ

ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ ช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดแนวทางการคุ้มครองสิทธิคนพิการ สรุปได้ ดังนี้

1. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ โดยการเพิ่มเติม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือตัดแปลงที่อยู่อาศัยบางส่วนหรือทั้งหมด โดยอาศัยการออกแบบ การซ่อมแซม การก่อสร้าง การใช้เทคโนโลยี หรือวิธีการอื่นใด เพื่อขจัดอุปสรรคหรือจัดให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในที่อยู่อาศัยนั้นได้โดยสะดวกและเหมาะสมกับสภาพความพิการ รวมถึงเพื่อความปลอดภัย และสุขอนามัย โดยคนพิการในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการตามที่อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการประกาศกำหนดหรือในจังหวัดอื่น ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือหน่วยบริการในพื้นที่ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนด

2. การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ โดยจัดจ้างบุคคลเพื่อให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต ภายในระยะเวลาหนึ่งตามความจำเป็นไม่เกินหนึ่งปี ซึ่งต้องจัดให้มีการรับจดทะเบียนเป็นผู้ช่วยคนพิการโดยในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการตามที่อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการประกาศกำหนดหรือในจังหวัดอื่นที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และคนพิการที่ยื่นคำขอให้มีการจัดจ้างผู้ช่วยคนพิการต้องมีบัตรประจำตัวคนพิการ มีความจำเป็นเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิตได้ และไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นหรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ

3. การคุ้มครองสิทธิคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล โดยกำหนดให้คนพิการที่ไม่มีบิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลในครอบครัวที่รับคนพิการไว้ดูแลหรืออุปการะเลี้ยงดู ได้รับสวัสดิการในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ การจัดหาครอบครัวอุปการะ การส่งเข้าอุปการะในสถานสงเคราะห์ การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือเรื่องอื่นๆ สำหรับคนพิการที่จะได้รับสิทธิในเรื่องนี้ต้องมีผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือมีแต่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง หรือที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงหรือไม่เหมาะสม ไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นหรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ รวมทั้งให้การสนับสนุนสถานสงเคราะห์เอกชนที่รับอุปการะคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลด้วย

4. การกำหนดสิทธิผู้ดูแลคนพิการ โดยให้ ผู้ดูแลคนพิการซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือยากลำบากเนื่องจากต้องดูแลคนพิการมี สิทธิได้รับสิทธิในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะการเลี้ยงดูคนพิการ การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ การทำงานในสถานประกอบการ การฝึกอาชีพ การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ การมีงานทำให้สัมปทานหรือสถานที่จำหน่ายสินค้า การจัดจ้างแบบเหมางานและอื่นๆ

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ (2550) ได้กล่าวว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้จำแนกสิทธิและสวัสดิการของคนพิการเป็นสิทธิ และสวัสดิการทั่วไป รวมถึงสิทธิและสวัสดิการด้านต่างๆ รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ การศึกษา และสังคม

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการตามสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. 2552 ครอบคลุมในการพัฒนาเรื่องต่างสำหรับคนพิการ ดังนี้

1. สิทธิพลเมืองทั่วไป - ประเด็นสำคัญประกอบด้วย เรื่อง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียม การจัดการเลือกปฏิบัติ การร้องเรียน และคดีความ รวมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 ได้รับความคุ้มครองในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึง เพศ วัย สติปัญญา สัญชาติ ศาสนา หรือสติปัญญา

1.2 กระทำการหรือไม่กระทำการใด ๆ トラบเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติกฎหมาย

1.3 ไม่ให้บุคคลอื่นกระทำการใด ๆ ที่กระทบต่อสิทธิของคนพิการ

1.4 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

1.5 การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

1.6 มีผู้แทนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องของคนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมายซึ่งจะมีผลต่อผู้พิการทั้งโดยตรงและทางอ้อมเข้าถึง

1.7 ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมกรณีเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

1.8 ร้องขอให้เพิกถอนการกระทำการหรืองดเว้นการกระทำที่เป็น การเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

1.9 ร้องขอ และการวินิจฉัยและออกคำสั่งชี้ขาดเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

1.10 มีสิทธิยื่นคำร้อง ต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งหมายถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

1.11 ได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้อย่างเหมาะสม

1.12 ได้รับการอำนวยความสะดวกในการ เบิกความในชั้นศาล โดยกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดที่มาศาลซึ่งเป็นไข้หรือหูหนวกและอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ มีสิทธิได้รับการจัดหาล่ามจากคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.13 ได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายและจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดีแก่คนพิการ

2. สิทธิด้านสุขภาพประเด็นสำคัญประกอบด้วย เรื่องการส่งเสริม สนับสนุน สร้างเสริม และพัฒนาระบบสุขภาพ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ยกเว้นค่าบริการ และการป้องกันความพิการ รวมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข

2.2 ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์

2.3 ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าบริการในการรับบริการทางสาธารณสุข

2.4 ได้รับสิทธิด้านสุขภาพ โดยกำหนดให้คนพิการที่มีความจำเพาะในเรื่องสุขภาพได้รับการคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสม รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดความพิการโดยกำเนิด

3. สิทธิด้านการศึกษา ประเด็นสำคัญประกอบด้วย เรื่อง ความเท่าเทียม การศึกษาพิเศษ การยกเว้นค่าใช้จ่าย การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา การบริหารจัดการ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สวัสดิการ และการช่วยเหลือจากรัฐ การระงับการเรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา และความช่วยเหลือในการเดินทางไปสถานศึกษา รวมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 3.1 ได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับคนทั่วไป
- 3.2 ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิด หรือเมื่อพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- 3.3 ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงระดับอุดมศึกษาเป็นพิเศษ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงการได้รับสิทธิในสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3.4 ได้รับการบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น
- 3.5 สถานศึกษาของรัฐและสถานศึกษาของเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการตามประเภทความพิการ
- 3.6 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาในทุกสังกัด ทั้งรัฐและเอกชนมีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม
- 3.7 ได้รับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม
- 3.8 ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ที่อยู่ในสถานะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน
- 3.9 ได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
- 3.10 ได้รับสวัสดิการและการช่วยเหลือจากรัฐใน ด้านการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษา
- 3.11 ได้รับสิทธิระงับการเรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา
- 3.12 ได้รับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการโดยคำนึงถึงความเสมอภาคและความเป็นธรรม
- 3.13 ได้รับการจัดการศึกษาเป็นพิเศษจากกระทรวงศึกษาธิการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาต่าง ๆ
- 3.14 ได้รับสิทธิทางการศึกษา โดยกำหนดให้ ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางประเภทให้สำนักงานปลัดกระทรวงหรือสำนักงานต่าง ๆ

ในส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการอาจจัดให้มีการศึกษาพื้นฐานหรือการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาบางประเภทสำหรับคนพิการ

3.15 ได้รับความช่วยเหลือในการเดินทางไปสถานศึกษาเพราะเหตุแห่งความพิการ นั้น

4. สิทธิด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน ประเด็นสำคัญประกอบด้วย เรื่อง การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การช่วยเหลือให้เข้าถึง นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการอันเป็นสาธารณะ การสงเคราะห์ การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อความพิการล่ามภาษามือการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดูการเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลือที่เหมาะสม ผู้ดูแลคนพิการ การเลือกตั้ง รวมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1 การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

4.2 การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการอันเป็นสาธารณะ ผลกระทบที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมายและการจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

4.3 รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ โดยการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งหมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคง ทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการกระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

4.4 ได้รับการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

4.5 ได้รับการจัดสวัสดิการเพื่อความพิการ

4.6 บริการล่ามภาษามือ

4.7 นำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ

4.8 ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่น

4.9 ได้รับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดูจากหน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่คนพิการไม่มีผู้ดูแล

4.10 สิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

4.11 สิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ

4.12 ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดให้อาคารที่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ จะต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในเรื่องทางเข้าสู่อาคาร ทางลาด ประตู บันได ลิฟต์ ห้องน้ำ ห้องส้วม และสถานที่จอดรถ

4.13 ได้รับการอำนวยความสะดวกในการใช้ผู้โทรศัพท์สาธารณะในกรุงเทพมหานคร

4.14 ได้รับการอำนวยความสะดวกในการสัญจรบนทางเท้า โดยกำหนดให้คนพิการ

4.15 ได้รับการยกเว้นให้ใช้รถลากเงินซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการบนทางเท้าได้ ได้รับการอำนวยความสะดวก ในการใช้บริการ รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนที่มีความสมบูรณ์และเหมาะสม

4.16 ได้รับการอำนวยความสะดวก ในการใช้บริการโทรคมนาคมสาธารณะ ซึ่งหมายถึง กิจกรรมโทรคมนาคม ตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

4.17 ผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะ การเลี้ยงดู การจัดการศึกษา การส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อให้พึ่งตนเองได้

4.18 คนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีตามที่กฎหมายกำหนด

4.19 ให้เด็กพิการเป็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ และกำหนดขั้นตอนและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน และมีพัฒนาการที่เหมาะสม

4.20 ได้รับสิทธิได้รับส่วนลดค่าไฟฟ้า สำหรับทหารผ่านศึกพิการทุพพลภาพ หรือพิการจาก การปฏิบัติหน้าที่ป้องกันหรือปราบปรามการกระทำอันเป็นภัยต่อความมั่นคง หรือ ความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักรซึ่งได้รับบัตรประจำตัวทหารผ่านศึกนอกประจำการชั้นที่ 1 และ ครอบครัว

4.21 ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการ ใช้อาคารและพื้นที่ใช้สอยของ สถานพยาบาล

4.22 อาคารสถานที่ต่าง ๆ ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ

4.23 คนพิการซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามระเบียบนี้มีสิทธิเข้าถึงและใช้ ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่น จากรัฐ

4.24 ได้รับการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหาร ท้องถิ่น

4.25 ได้รับการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

4.26 คนพิการที่ไม่สะดวกในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้รับการยกเว้นไม่ต้องไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง

5. สิทธิด้านอาชีพ ประเด็นสำคัญประกอบด้วย เรื่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ และประกอบอาชีพ รวมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครอง แรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพ ของคนพิการ

5.2 ได้รับสัมปทาน สถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ การจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือการช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ โดย หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือ เจ้าของสถานประกอบการ

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2550) กล่าวว่า ปัจจุบันได้มี พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 เพื่อให้การสนับสนุนและ ส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสได้รับสิทธิประโยชน์ด้านต่าง ๆ เท่าเทียมกับบุคคล ปกติทั่วไป และ เพื่อให้ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง ตลอดจนเพื่อให้คนพิการได้รับการ คุ้มครอง การสงเคราะห์ การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทาง

สังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนการแก้ปัญหาและจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ และสังคม ให้แก่คนพิการ โดยคนพิการที่จะรับบริการได้นั้น จะต้องได้รับการจดทะเบียนคนพิการแล้ว อย่างไรก็ตาม แม้จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องและบัญญัติให้หน่วยงานภาครัฐจัดบริการ ด้านสวัสดิการ สังคม ให้แก่คนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึงก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สวัสดิการทั่วไป ประกอบด้วย เรื่องการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือ รวมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

1.2 สวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2. สวัสดิการด้านสุขภาพ ประกอบด้วย เรื่อง ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน

2.2 รัฐจะส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้ปฏิบัติงานในเชิงรุกเพื่อส่งเสริมสุขภาพในท้องถิ่น และชุมชน การดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ การดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล และการเฝ้าระวังโรคในชุมชน โดยจัดให้มีสวัสดิการค่าตอบแทนให้แก่ อสม. เพื่อสร้างแรงจูงใจหนุนเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

2.3 ได้รับสวัสดิการและความช่วยเหลือจากรัฐ เกี่ยวกับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพ ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น

3. สวัสดิการด้านการศึกษา ประกอบด้วย เรื่อง พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา และการศึกษาฟรี รวมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.1 พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

3.2 รัฐจะจัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาค

และความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่าง วัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน

4. สวัสดิการด้านอาชีพประกอบด้วย เรื่องส่งเสริมการมีงานทำในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมตามความสามารถ โดยรัฐจะส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุและคนพิการโดยการ กำหนดให้มีรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมตามความสามารถของผู้สูงอายุและคนพิการ

5. สวัสดิการด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย เรื่อง การส่งเสริม ความเสมอภาค การจัดสวัสดิการทางสังคม และเทคโนโลยีสำหรับคนพิการ รวมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 รัฐจะส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างชายหญิง จัดการกระทารุนแรง และการเลือกปฏิบัติต่อเด็ก สตรี และผู้พิการ ให้ความคุ้มครองและส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสม แก่ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ที่อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พึ่งตนเองได้

5.2 รัฐจะส่งเสริมและสนับสนุนโครงการวิจัยตามแนวพระราชดำริ การวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งงานวิจัยขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยประยุกต์ เช่น เทคโนโลยี สำหรับผู้พิการ

จากการศึกษาสวัสดิการตามนโยบายแห่งรัฐไม่มากนัก เนื่องจากการจัดสวัสดิการให้ คนพิการส่วนใหญ่ได้ระบุเป็นสิทธิ ไว้แล้ว นอกจากนั้น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับสามารถกำหนดนโยบายและดำเนินการจัดสวัสดิการให้คน พิการได้ตามความเหมาะสม ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นตัวชี้วัดในการรับการการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของคนพิการ และนำมากำหนดเป็นตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่ กฎหมายกำหนด

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนพิการ

ความหมายคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านความผาสุกของมนุษย์ในการดำรงชีวิตและ การ สร้างผลงานที่มีคุณค่าเรื่องความสุขและคุณภาพชีวิตไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ และมีผู้ศึกษาความท้าทาย ของความสุขและค้นหาความสุข ในมิติต่างๆ ของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมิติทางด้านสุขภาพ การเมือง การทำงานและค่าจ้าง ความรัก ชีวิตประจำวันมิตรภาพ จินตนาการ คนตรี วรรณกรรม สวัสดิการสังคม

ตลอดจนด้านศาสนา (Oliver, 1996 อ้างถึงใน สุรัตน์สวัสดิ์ แซ่เต๋, 2552 : 24) และได้มีผู้ความหมายของคุณภาพชีวิตดังนี้

สุชาดา บุญชิต (2546: 11) ได้สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง การมีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม มีปัจจัยทางด้านวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การได้รับการยอมรับ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข และทำประโยชน์ให้กับสังคม

กัญจนพร อ่วมสำอางค์ (2547: 12) ได้สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง การมีสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี หรือการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขโดยวัดได้จากความรู้สึกรับรู้พอใจในด้านร่างกายและสติปัญญา ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตโดยผ่านการรับรู้และประเมินด้วยตนเอง

พัชรภรณ์ คนกล้า (2547: 8) ได้สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตที่สมบูรณ์ในแง่ที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเกิดจากให้ความสำคัญ และความพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ เป็นอยู่ หรือได้รับอยู่ ด้วยการรับรู้และตัดสินใจของมนุษย์ในช่วงเวลาหนึ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

George and Berson (อ้างถึงใน ยุพาวดี วงษ์เพ็ญ , 2547: 12) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตหมายถึง มิติการมีชีวิตที่ดี ประกอบด้วยความสุข ความพอใจในชีวิต ความนับถือตนเอง สุขภาพ สภาพการทำงานของร่างกาย และสภาวะทางเศรษฐกิจที่ดี

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

การพัฒนาคณพิการขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 10 แห่ง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการ ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการ ของจังหวัดชุมพร ที่จัดขึ้นเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนา คุณภาพชีวิตคณพิการ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ คณพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิ มีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มตามศักยภาพ มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และเสมอภาคภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปราศจาก อุปสรรคอันเป็นแนวทางที่เคารพในคุณค่า สิทธิความเสมอภาคและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ผู้วิจัยได้ศึกษายุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนา คุณภาพชีวิตคณพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้พิการดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ คือ การสำรวจ ตรวจสอบค้นหาผู้พิการเพื่อบำเนินการจัดทำข้อมูลวางแผนให้ความช่วยเหลือผู้พิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม หน่วยงานกับสถานพยาบาลของรัฐเพื่อดำเนินการด้านการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล การอำนวยความสะดวกให้ผู้พิการกรณีเดินทางไปตรวจรักษา การประสานความร่วมมือเจ้าหน้าที่อนามัยมาตรวจสุขภาพที่บ้าน เพื่อส่งต่อผู้พิการไปยังสถานพยาบาลอื่นๆ เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม และการจัดอบรมความรู้การดูแลสุขภาพแก่ผู้พิการและครอบครัวผู้พิการ

2. ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ คือ มีการสำรวจรายได้ สภาพเศรษฐกิจของผู้พิการและครอบครัว การสงเคราะห์ผู้พิการโดยจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้พิการตามที่กฎหมายกำหนด ส่งเสริมการตั้งกองทุนการประกอบอาชีพผู้พิการ โดยเฉพาะ เพื่อการเลี้ยงดูตนเองอย่างพอเพียง และการประสานงานส่งต่อให้ผู้พิการในชุมชนได้ฝึกอาชีพในสถาบันการฝึกอาชีพของรัฐและเอกชนที่ให้ผู้พิการเข้าทำงาน

3. ด้านการส่งเสริมการศึกษา คือ มีการสำรวจ ค้นหาข้อมูลด้านการศึกษาของผู้พิการที่มีศักยภาพเรียนได้แต่ยังไม่ได้เรียนเข้ารับการศึกษา ประสานงานให้มีการจัดบริการการศึกษาสำหรับผู้พิการทุกประเภท ทุกระดับความพิการ และทุกระดับอายุ และโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง รวมทั้งมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่ผู้พิการในการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้พิการ

4. ด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการอยู่ร่วมกับครอบครัวและคนในชุมชนโดยไม่ถูกกีดกัน และเลือกปฏิบัติ การบริการสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นได้แก่ ประปา ไฟฟ้า ถนน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆแก่ผู้พิการและครอบครัวที่เหมาะสมเสมอภาค ทั่วถึง เป็นทำ การสงเคราะห์ด้านการเงินแก่ผู้พิการเพื่อการปรับปรุงสถานที่อยู่อาศัย ให้มีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด และมีความสะดวกต่อผู้พิการ

จากการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอท่าชะงะ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ ด้านการส่งเสริมการศึกษา และด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม และมีนักวิชาการและนักวิจัยกล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ ไว้ดังนี้

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) ได้กล่าวว่า การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ การคุ้มครองสิทธิคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และการกำหนดสิทธิผู้ดูแลคนพิการ

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ (2550) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประกอบด้วย การพัฒนาด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านชีพ และด้านสังคม

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า คนพิการมีสิทธิต่างในสังคม ประกอบด้วย สิทธิพลเมืองทั่วไป สิทธิด้านสุขภาพ สิทธิด้านการศึกษา สิทธิด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน และสิทธิด้านอาชีพ

เกรียงศิริ วิเจริญ (2547) ได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ ในการดำเนินการให้บริการด้านฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ประกอบด้วย การพัฒนาผู้พิการด้านสังคม ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา

แพรว เอี่ยมน้อย (2550) กล่าวว่า การสนับสนุนด้านสุขภาพและการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านสังคม เป้าหมายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ ซึ่งผู้พิการมีสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับสวัสดิการด้านต่างๆ ที่กล่าวมา

เพิ่มศักดิ์ อินทสร (2550) กล่าวว่า ผู้การให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นั้นเป็นการให้บริการผู้พิการด้านระบบการให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านอาคารสถานที่

สุเวช ทรงอยู่สุข (2550) กล่าวว่า ความต้องการการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ประกอบด้วย ด้านการแพทย์ ด้านอาชีพ ด้านสังคม

นงนุช ปานทুবวร (2553) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ

ดารารัตน์ ทิพย์วงศ์ (2551) กล่าวว่า ผู้พิการมีสิทธิจะได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจากภาครัฐของผู้พิการ ประกอบด้วย ด้านสุขภาพและการแพทย์ ด้านอาชีพ และด้านสวัสดิการทางสังคม

ฉัตรพิไล เจียรระโน (2551) กล่าวว่า การบริการสุขภาพสำหรับคนพิการ ประกอบด้วย การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การส่งเสริมสุขภาพ การบริการดูแลต่อเนื่องที่บ้าน

พิศมัย ไชยประสพ (2551) กล่าวว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเคลื่อนไหว ประกอบด้วย การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

จากแนวคิด เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนพิการและผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้ประมวลได้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล มีปัจจัยหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังตาราง 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ปัจจัยที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ

นักวิชาการหรือนักวิจัย	ปัจจัยสำคัญ/ข้อค้นพบ
คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552)	1. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ 2. การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ 3. การคุ้มครองสิทธิคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล 4. การกำหนดสิทธิผู้ดูแลคนพิการ
สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ (2550)	1. ด้านสุขภาพ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านอาชีพ 4. ด้านสังคม
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552)	1. สิทธิพลเมืองทั่วไป 2. สิทธิด้านสุขภาพ 3. สิทธิด้านการศึกษา 4. สิทธิด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน 5. สิทธิด้านอาชีพ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร	1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ 2. ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ 3. ด้านการส่งเสริมการศึกษา 4. ด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม
เกรียงศิริ วิเจริญ (2547)	1. ด้านสังคม 2. ด้านอาชีพ 3. ด้านสุขภาพ 4. การศึกษา
แพรว เอี่ยมน้อย (2550)	1. การสนับสนุนด้านสุขภาพและการแพทย์ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านอาชีพ 4. ด้านสังคม

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการหรือนักวิจัย	ปัจจัยสำคัญ/ข้อค้นพบ
เพิ่มศักดิ์ อินทสร (2550)	1. ด้านระบบการให้บริการ 2. ด้านกระบวนการให้บริการ 3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ 4. ด้านอาคารสถานที่
สุเวช ทรงอยู่สุข (2550)	1. ด้านการแพทย์ 2. ด้านอาชีพ 3. ด้านสังคม
นงนุช ปานทุบวร (2553)	1. ด้านสังคม 2. ด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก 3. ด้านการแพทย์ 4. ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ
คารารัตน์ ทิพย์วงศ์ (2551)	1. ด้านสุขภาพและการแพทย์ 2. ด้านอาชีพ 3. ด้านสวัสดิการทางสังคม
ฉัตรพิไล เกียรติน (2551)	1. การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ 2. การส่งเสริมสุขภาพ 3. การบริการดูแลต่อเนื่องที่บ้าน
พิศมัย ไชยประสพ (2551)	1. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ 2. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา 3. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม 4. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

ตารางที่ 2.2 วิเคราะห์แนวความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนของนักวิชาการและนักวิจัย

ประเด็น	นักวิชาการ											รวม ความถี่
	คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552)	สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2550)	สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552)	ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอท่ามะหาด	ทวีเกียรติ วิจิตร (2547)	เพ็ญรณ เต็มน้อย (2550)	กัมปศักดิ์ อินทศิริ (2550)	สุภาพ พรหมสุข (2550)	นงนุช ปานบุตร (2553)	ฉัตรพิไล เต็มระโนะ (2551)	พิศมัย ไชยประสาธ (2551)	
1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11
2. ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11
3. ด้านการส่งเสริมการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11
4. ด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	10

จากข้อสรุปของผู้วิจัยตามแนวทางที่ทบทวนแนวคิดของนักวิชาการทั้ง 5 ในตารางที่ 2.5 ซึ่งเป็นแนวทางสรุปของผู้วิจัย เนื้อความเข้าใจที่ชัดเจน ได้ 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ เป็นการสำรวจ ตรวจสอบ ค้นหาผู้พิการเพื่อบำบัดการ จัดทำข้อมูลวางแผนให้ความช่วยเหลือผู้พิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การประสานงานกับสถานพยาบาลของรัฐเพื่อดำเนินการด้านการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล การอำนวยความสะดวกให้ผู้พิการกรณีเดินทางไปตรวจรักษา การประสานความร่วมมือเจ้าหน้าที่อนามัยมาตรวจสอบสุขภาพที่บ้าน เพื่อส่งต่อผู้พิการไปยังสถานพยาบาลอื่นๆ เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม และการจัดอบรมความรู้การดูแลสุขภาพแก่ผู้พิการและครอบครัวผู้พิการ

2. ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ คือ การสำรวจรายได้ สภาพเศรษฐกิจของผู้พิการและครอบครัว การส่งเสริมผู้พิการโดยจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้พิการตามที่กฎหมายกำหนด

ส่งเสริมการตั้งกองทุนการประกอบอาชีพผู้พิการโดยเฉพาะ เพื่อการเลี้ยงดูตนเองอย่างพอเพียง และการประสานงานส่งต่อให้ผู้พิการในชุมชนได้ฝึกอาชีพในสถาบันการฝึกอาชีพของรัฐและเอกชนที่ให้ผู้พิการเข้าทำงาน

3. ด้านการส่งเสริมการศึกษา คือ การสำรวจ ค้นหาข้อมูลด้านการศึกษาของผู้พิการที่มีศักยภาพเรียนได้แต่ยังไม่ได้เรียนเข้ารับการศึกษ ประสานงานให้มีการจัดบริการการศึกษาสำหรับผู้พิการทุกประเภท ทุกระดับความพิการ และทุกระดับอายุ และโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง รวมทั้งมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่ผู้พิการในการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้พิการ

4. ด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม คือ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการอยู่ร่วมกับครอบครัวและคนในชุมชนโดยไม่ถูกกีดกัน และเลือกปฏิบัติ การบริการสาธารณสุข โภคโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นได้แก่ ประปา ไฟฟ้า ถนน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆอย่างเหมาะสมเสมอภาค ทั้งถึง การสงเคราะห์ด้านการเงินแก่ผู้พิการเพื่อการปรับปรุงสถานที่อยู่อาศัย ให้มีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด และมีความสะดวกต่อผู้พิการ

บริบทของอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

ประวัติความเป็นมา

ท่าแซะเดิมเป็นเมืองเรียกว่าเมืองท่าแซะ มีผู้ว่าราชการเมืองเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา ขึ้นตรงต่อเมืองชุมพร คำว่า "ท่าแซะ" นี้ ได้ความตามที่ เล่าต่อกันมาว่าเดิมหมู่บ้านนี้เป็นป่าร้างว่างเปล่าไม่มีบ้านเรือนราษฎร อยู่อาศัย ต่อมาได้มีราษฎรอพยพกันมา โคนสร้างถางป่า ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพปลูกบ้านเรือนอยู่อาศัยที่ดินดังกล่าวนี้ อยู่ติดกับลำคลองใหญ่ มีน้ำไหลตลอดปี ราษฎรได้อาศัยน้ำในลำคลองอาบ กิน และใช้สอย ที่ริมคลองตรงที่เป็นท่าใช้ขึ้นลง มีต้นแซะใหญ่อยู่ต้นหนึ่งชาวบ้านจึงเรียกท่าน้ำตรงนั้นว่า ท่าแซะ ท่าแซะเป็นเมืองหน้าด่านของเมืองชุมพร จึงเป็นสมรภูมิรบศึกจากพม่าที่ เข้ามาตีเมืองชุมพรทุก ๆ ครั้ง

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอท่าแซะตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า) และอำเภอบางสะพานน้อย (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอปะทิว ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองชุมพร และทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอกระบุรี (จังหวัดระนอง) และเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอท่าแซะแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 10 ตำบล 116 หมู่บ้าน ได้แก่

ตารางที่ 2.3 เขตการปกครองย่อยของอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

ลำดับที่	ชื่อตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
1	ท่าแซะ	18 หมู่บ้าน
2	คูริง	7 หมู่บ้าน
3	สลูย	9 หมู่บ้าน
4	นากระตาม	11 หมู่บ้าน
5	รับร่อ	23 หมู่บ้าน
6	ท่าข้าม	15 หมู่บ้าน
7	หงษ์เจริญ	14 หมู่บ้าน
8	หินแก้ว	6 หมู่บ้าน
9	ทรัพย์อนันต์	7 หมู่บ้าน
10	สองพี่น้อง	7 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอท่าแซะประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 12 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลท่าแซะ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าแซะ
2. เทศบาลตำบลเนินสันติ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าแซะ
3. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแซะ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าแซะ (นอกเขตเทศบาล)
4. ตำบลท่าแซะและเทศบาลตำบลเนินสันติ)
5. องค์การบริหารส่วนตำบลคูริง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคูริงทั้งตำบล
6. องค์การบริหารส่วนตำบลสลูย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสลูยทั้งตำบล
7. องค์การบริหารส่วนตำบลนากระตาม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนากระตามทั้งตำบล
8. องค์การบริหารส่วนตำบลรับร่อ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลรับร่อทั้งตำบล
9. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าข้ามทั้งตำบล
10. องค์การบริหารส่วนตำบลหงษ์เจริญ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหงษ์เจริญทั้งตำบล
11. องค์การบริหารส่วนตำบลหินแก้ว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหินแก้วทั้งตำบล
12. องค์การบริหารส่วนตำบลทรัพย์อนันต์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทรัพย์อนันต์
13. องค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสองพี่น้องทั้งตำบล

ข้อมูลสถิติของคนพิการในจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรมีจำนวนคนพิการทั้งหมด 6,050 ราย เมื่อจำแนกคนพิการรายอำเภอพบว่า อำเภอเมืองชุมพรมีมากที่สุดถึง 1,665 ราย ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนประชากรที่อำเภอเมืองมีมากที่สุดเช่นเดียวกัน รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าแซะจำนวน 1,165 ราย อำเภอสวีจำนวน 945 ราย อำเภอหลังสวนจำนวน 792 ราย อำเภอปะทิวจำนวน 532 ราย อำเภอละแมจำนวน 348 ราย อำเภอทุ่งตะโกจำนวน 326 ราย และน้อยที่สุดได้แก่ อำเภอพะโต๊ะจำนวน 277 ราย เมื่อจำแนกตามประเภทความพิการ พบว่าความพิการทางกาย/การเคลื่อนไหวมีมากที่สุด จำนวน 2,931 ราย รองลงมาคือ ความพิการทางสติปัญญาการเรียนรู้ จำนวน 849 ราย ความพิการทางการได้ยินและสื่อความหมาย จำนวน 812 ราย ความพิการทางการมองเห็น จำนวน 624 ราย และน้อยที่สุด ได้แก่ ความพิการทางจิตใจ/พฤติกรรม จำนวน 109 ราย เป็นที่น่าสังเกตว่าคนพิการมีความซ้ำซ้อน กล่าวคือ มีความพิการตั้งแต่ 2 ความพิการอยู่ในบุคคลเดียวกันมีถึง 644 ราย (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชุมพร, 2554)

จำนวนคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

ตารางที่ 2.4 จำนวนคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

ลำดับที่	องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าแซะ	จำนวนคนพิการ (คน)
1	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแซะ	439
2	องค์การบริหารส่วนตำบลคูริง	53
3	องค์การบริหารส่วนตำบลสลุย	62
4	องค์การบริหารส่วนตำบลนากระตาม	147
5	องค์การบริหารส่วนตำบลรือร้อ	162
6	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม	122
7	องค์การบริหารส่วนตำบลหงษ์เจริญ	91
8	องค์การบริหารส่วนตำบลหินแก้ว	56
9	องค์การบริหารส่วนตำบลทรัพย์อนันต์	34
10	องค์การบริหารส่วนตำบลสองพี่น้อง	101
	รวม	1,267

ที่มา : (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554)

จากข้อมูลจำนวนคนพิการที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าแพะ จังหวัดชุมพร จำนวน 1,267 คน ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงศิริ วิเจริญ (2547 : 51-52) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการให้บริการด้านฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของคนพิการต่อการเข้าถึงบริการของรัฐตามพระราชบัญญัติ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสังคม อาชีพ สุขภาพ และการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจ ในทุกด้าน ระดับปานกลาง แต่คนพิการมีความต้องการให้รัฐจ่ายเบี้ยยังชีพให้คนพิการมากที่สุด

ฉัตรพิไล เจียรระโน (2551 : 49) ได้ศึกษาการบริการสุขภาพสำหรับคนพิการจังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่า การใช้บริการของคนพิการ ได้แก่ รักษาความเจ็บป่วยที่เป็นสาเหตุของความพิการ และภาวะแทรกซ้อน การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ได้แก่ การออกกำลังเคลื่อนไหว แขนขา และการฝึกเดิน การบริการหาเทียมและอุปกรณ์ช่วยต่างๆ ได้แก่ ไม้เท้า รถเข็นนั่ง บริการความรู้และคำแนะนำ ได้แก่ การป้องกันภาวะแทรกซ้อน การส่งเสริมสุขภาพ การบริการดูแลต่อเนื่องที่บ้าน โดยเฉพาะกลุ่มอัมพาต กล้ามเนื้ออ่อนแรง หรือลีบผิดรูป โดยมีการจัดบริการสุขภาพสำหรับคนพิการในการจัดบริการแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และผู้ป่วยหลังผ่าตัด

ดารารัตน์ ทิพย์วงศ์ (2551 : 41-43) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจากภาครัฐของผู้พิการในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่ามีความต้องการด้านสุขภาพและการแพทย์ ในระดับมาก โดยต้องการให้รัฐช่วยซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องช่วยโดยไม่คิดมูลค่า และด้านอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยต้องการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย และจ้างงาน ด้านสวัสดิการทางสังคม ต้องการในระดับมาก โดยต้องการได้รับการจัดสรรเบี้ยยังชีพคนพิการ ซึ่งพบว่าการจัดสรรไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอ และต้องการได้รับคำปรึกษาแนะนำจากนักสังคมสงเคราะห์

นงนุช ปานทุมวาร์ (2553) ได้ศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จังหวัดชลบุรี พบว่า การดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ องค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านบุคลากร และด้านประสานร่วมมือกับหน่วยงาน และด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสังคม ด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกคนพิการ ด้านที่อยู่ระดับน้อย ได้แก่ ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา และด้าน

อาชีพ และความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมกับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่าความพร้อมมีความสัมพันธ์กับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกด้าน และมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยมีการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนพิการในชุมชนและการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและมีการส่งเสริมอาชีพให้กับคนพิการเพื่อดำรงชีวิตในสังคมตามศักยภาพแห่งตนและมีคุณค่าต่อสังคม

นิธิตัน โกกาน (2547: 46-47) ได้ศึกษาถึงการพึ่งตนเองของคนพิการทางกายในอำเภอนองเรือจังหวัดขอนแก่นแก่ผลการศึกษาพบว่า การพึ่งตนเองของคนพิการทางกายมีการพึ่งตนเองด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอยู่ในระดับมาก การพึ่งตนเองของคนพิการทางกายด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง การพึ่งตนเองของคนพิการทางกายด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง การพึ่งตนเองของคนพิการทางกายทุกด้านรวมกันอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองของคนพิการทางกาย พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ประสบการณ์การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ ประสบการณ์การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสังคม และอัตมโนทัศน์ของคนพิการมีผลต่อการพึ่งตนเองของคนพิการทางกาย

ปราณี ประไพวัชรพันธ์ (2551 : 50-52) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในตำบลอรพิมพ์ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คุณภาพชีวิตคนพิการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการดูแลตนเองภายในครอบครัว การดูแลโดยอาสาสมัคร การดูแลคนพิการโดยบุคลากรของรัฐ

พิสมัย ไชยประสพ (2551: 46-47) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวปฏิบัติชุมชนเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า แนวปฏิบัติชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบหลัก 4 ด้านคือ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม และ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ แต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษรประกอบผังภาพการดำเนินการที่มีการกำหนดกิจกรรม และผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมที่ชัดเจน เมื่อได้นำแนวปฏิบัติชุมชนนี้ไปทดลองใช้แล้วกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้แนวปฏิบัติมากกว่าครึ่งเห็นว่าแนวปฏิบัติชุมชนนี้ มีความง่าย และความสะดวกในการใช้ อีกทั้งมีความชัดเจนในระดับมาก

เพิ่มศักดิ์ อินทสโร (2550) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของคนพิการต่อการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพะเยา พบว่า คนพิการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพะเยา ด้านระบบการให้บริการอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ

ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านอาคารสถานที่และด้านความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความพึงพอใจของคนพิการต่อการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพะเยา จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ การศึกษาและประเภทของความพิการ ผลการวิเคราะห์ได้ค่า Sig > .05 ความพึงพอใจในการใช้บริการไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิรากรณ์ ขัดสี (2554: 56-57) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองของคนพิการ ตำบลป่าแดดอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการพึ่งตนเองของคนพิการพบว่า คนพิการส่วนมากมีการพึ่งตนเองทั้งด้านจิตใจด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอยู่ในระดับมาต้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับน้อย สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองของคนพิการ พบว่า ปัจจัยด้านบทบาทหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเองของคนพิการในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ รายได้ระดับการศึกษาระยะเวลาที่มีความพิการและระดับความพิการและปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเองของคนพิการ

สุรัตน์สวัสดิ์ แซ่เต๋ (2552: 53-55) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการสุขภาพสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหวในหน่วยบริการปฐมภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพการบริการสุขภาพสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ควรปรับปรุงคือ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชนด้านการจัดบริการ และปัจจัยที่สนับสนุนค้ำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับคุณภาพการบริการ สุขภาพสำหรับผู้พิการ

สุเวช ทรงอยู่สุข (2550) ได้ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความต้องการการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านมากที่สุด คือด้านการแพทย์ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านอาชีพ และแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มี 6 แนวทาง คือ การฟื้นฟูการแพทย์ การฝึกอาชีพ ด้านสังคม ด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กร และด้านการพัฒนาระบบการบริหารงาน

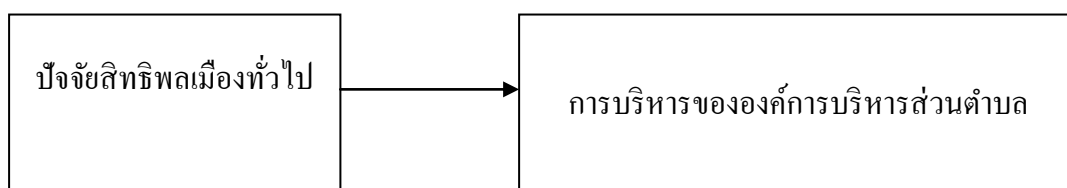
หทัยรัตน์ เปาะทอง (2554 : 23-25) ได้ศึกษาความต้องการได้รับสวัสดิการจากรัฐของคนพิการ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการได้รับสวัสดิการจากรัฐของคนพิการ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง โดยคนพิการต้องการบริการด้านสังคมมากที่สุด รองลงมา คือการบริการด้านสุขภาพและการแพทย์ และด้านอาชีพเป็นอันดับสุดท้าย

การสังเคราะห์กรอบแนวคิดจากวรรณกรรม

การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิดดังวรรณกรรมข้างต้นดังนี้

1. ด้านพลเมืองทั่วไป ดังแนวคิดของ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการโดยการเพิ่มเติมปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือตัดแปลงที่อยู่อาศัยบางส่วนหรือทั้งหมด โดยอาศัยการออกแบบ การ ซ่อมแซม การก่อสร้าง การใช้เทคโนโลยี หรือวิธีการอื่นใด เพื่อจัดอุปสรรคหรือจัดให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในที่อยู่อาศัยนั้นได้โดยสะดวกและเหมาะสมกับสภาพความพิการ รวมถึงเพื่อความปลอดภัยและสุขอนามัย และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า สิทธิด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน ประเด็นสำคัญประกอบด้วยการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดู การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลือที่เหมาะสม ผู้ดูแลคนพิการ และยุทธศาสตร์การพัฒนาคนพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร มีการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ด้านกาจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการอยู่ร่วมกับครอบครัวและคนในชุมชนโดยไม่ถูกกีดกัน และเลือกปฏิบัติ การบริการสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นได้แก่ ประปา ไฟฟ้า ถนน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆแก่ผู้พิการและครอบครัวที่เหมาะสมเสมอภาคทั่วถึง เป็นทำ การสงเคราะห์ด้านการเงินแก่ผู้พิการเพื่อการปรับปรุงสถานที่อยู่อาศัย ให้มีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด และมีความสะดวกต่อผู้พิการและ เพิ่มศักดิ์ อินทสโร (2550) ได้ศึกษาความพึงพอใจของคนพิการต่อการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพะเยา พบว่า คนพิการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยาด้าน ด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก และ นางนุช ปานทুবวร (2553) ได้ศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จังหวัดชลบุรี พบว่า การดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกคนพิการ อยู่ในระดับปานกลาง

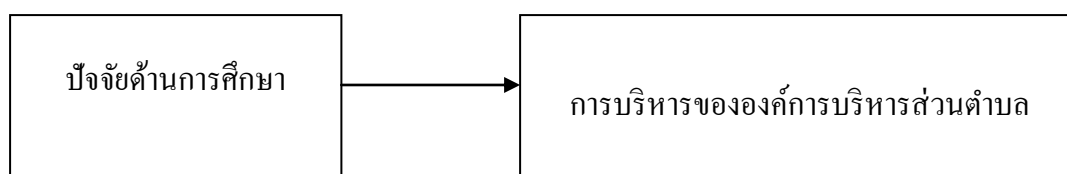
ตามแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมา ผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างปัจจัยด้าน การส่งเสริมสุขภาพของ ผู้พิการ กับการบริหารและการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ระหว่างปัจจัยสิทธิพลเมืองทั่วไป ของผู้พิการกับการบริหาร และการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. สิทธิด้านการศึกษา ดังแนวคิดของ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการตามสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. 2552 ครอบคลุมในการพัฒนาเรื่องต่างสำหรับคนพิการสิทธิด้านการศึกษา ประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย เรื่อง ความเท่าเทียม การศึกษาพิเศษ การยกเว้นค่าใช้จ่าย การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา การบริหารจัดการ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สวัสดิการ และการช่วยเหลือจากรัฐ การระงับการเรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา และความช่วยเหลือในการเดินทางไปสถานศึกษา และ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า การกำหนดสิทธิผู้ดูแลคนพิการ โดยให้ ผู้ดูแลคนพิการซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือยากลำบากเนื่องจากต้องดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับสิทธิในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะ การเลี้ยงดูคนพิการ การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และยุทธศาสตร์การพัฒนาคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยด้านการส่งเสริมการศึกษา คือ มีการสำรวจ ค้นหาข้อมูลด้านการศึกษาของผู้พิการที่มีศักยภาพเรียนได้แต่ยังไม่ได้เรียนเข้ารับการศึกษา ประสานงานให้มีการจัดบริการการศึกษาสำหรับผู้พิการทุกประเภท ทุกระดับความพิการ และทุกระดับอายุ และโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง รวมทั้งมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่ผู้พิการในการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้พิการ ซึ่ง เกรียงศิริ วิเจริญ (2547: 51-52) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการให้บริการด้านฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของคนพิการต่อการเข้าถึงบริการของรัฐตามพระราชบัญญัติ ด้านการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแพรว เอี่ยมน้อย (2550: 36-39) ได้ศึกษาการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของคนพิการทางร่างกายในจังหวัดนครปฐม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้านอาชีพ อยู่ในระดับน้อย

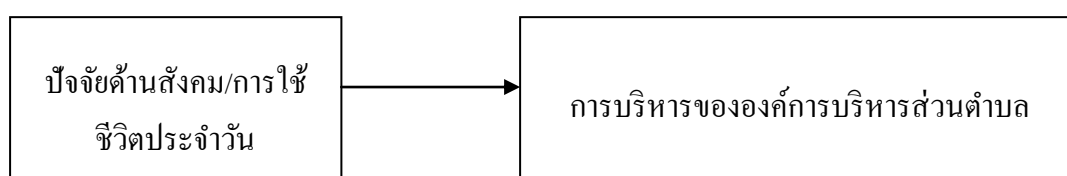
ตามแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมา ผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างปัจจัย ด้านการศึกษาของผู้พิการ กับการบริหารและการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังแสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ระหว่างปัจจัย ด้านการศึกษา กับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน ดังแนวคิดของสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ (2550) กล่าวว่า การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ ได้รับการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพึ่งพาตนเองได้ ได้รับการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ บริการล่ามภาษามือ ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่น สิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร เพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารและพื้นที่ใช้สอยของสถานพยาบาล

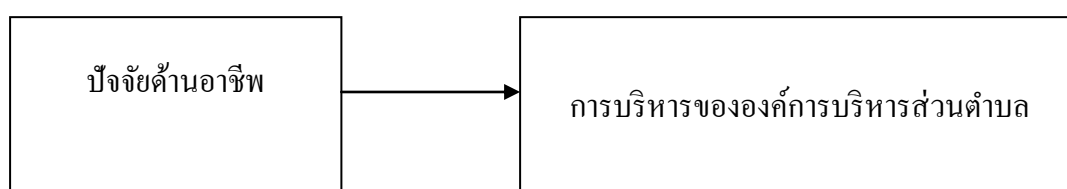
ตามแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมา ผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างปัจจัย สิทธิด้านการศึกษาของผู้พิการ กับการบริหารและการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังแสดงในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ระหว่างปัจจัยด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน กับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. ด้านอาชีพ ดังแนวคิดของสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนพิการ (2550) กล่าวว่า สิทธิและสวัสดิการของคนพิการมีสิทธิในการรับบริการและสวัสดิการด้านอาชีพ และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ มีสิทธิด้านอาชีพ ประเด็นสำคัญประกอบด้วย เรื่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ และประกอบอาชีพ และยุทธศาสตร์การพัฒนาคนพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร มีเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ คือ มีการสำรวจรายได้ สภาพเศรษฐกิจของผู้พิการและครอบครัว การส่งเสริมให้ผู้พิการโดยจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้พิการตามที่กฎหมายกำหนด ส่งเสริมการตั้งกองทุนการประกอบอาชีพผู้พิการ โดยเฉพาะเพื่อการเลี้ยงดูตนเองอย่างพอเพียง และการประสานงานส่งต่อให้ผู้พิการในชุมชนได้ฝึกอาชีพในสถาบันการฝึกอาชีพของรัฐและเอกชนที่ให้ผู้พิการเข้าทำงาน และ เกรียงศิริ วิเจริญ (2547 : 51-52) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการให้บริการด้านฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของคนพิการต่อการเข้าถึงบริการของรัฐตามพระราชบัญญัติ ในด้านอาชีพ และแพรว เอี่ยมน้อย (2550 : 36-39) ได้ศึกษาการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของคนพิการทางร่างกาย ในจังหวัดนครปฐม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ อยู่ในระดับน้อย และดังที่สุเวช ทรงอยู่สุข (2550) ได้ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความต้องการการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

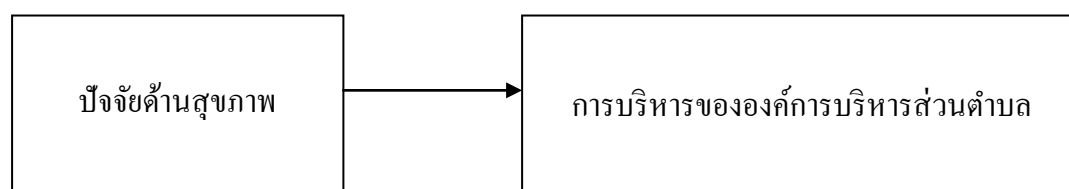
ตามแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมา ผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างปัจจัยด้านอาชีพ กับบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลดังแสดงในภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ระหว่างด้านอาชีพกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

5. ด้านสุขภาพ ดังแนวคิดของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ โดยจัดจ้างบุคคลเพื่อให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ (2550) กล่าวว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้จำแนกสิทธิและสวัสดิการของคนพิการเป็นสิทธิด้านสุขภาพ และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า สิทธิด้านสุขภาพ ประเด็นสำคัญประกอบด้วย เรื่อง การส่งเสริม สนับสนุน สร้างเสริม และพัฒนาระบบสุขภาพ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ยกเว้นค่าบริการ และการ ป้องกันความพิการ และยุทธศาสตร์การพัฒนาคนพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแพะ จังหวัดชุมพร มีกรอบและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ ในด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ คือ การสำรวจ ตรวจสอบค้นหาผู้พิการเพื่อดำเนินการจัดทำข้อมูลวางแผนให้ความช่วยเหลือผู้พิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การประสานงานกับสถานพยาบาลของรัฐเพื่อดำเนินการด้านการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล การอำนวยความสะดวกให้ผู้พิการกรณีเดินทางไปตรวจรักษา การประสานความร่วมมือเจ้าหน้าที่อนามัยมาตรวจสอบสุขภาพที่บ้าน เพื่อส่งต่อผู้พิการไปยังสถานพยาบาลอื่นๆ เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม และการจัดอบรมความรู้การดูแลสุขภาพแก่ผู้พิการและครอบครัวผู้พิการ และเกรียงศิริ วิเจริญ (2547 : 51-52) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการให้บริการด้านฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของคนพิการต่อการเข้าถึงบริการของรัฐตามพระราชบัญญัติในด้านสุขภาพ

ตามแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมา ผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างสิทธิด้านสุขภาพกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลดังแสดงในภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ระหว่าง ปัจจัยด้านสุขภาพ กับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหารงานคุณภาพชีวิตของคนพิการ

นโยบายการบริหารงานใน การพัฒนาคนพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ ด้านการส่งเสริมการศึกษา และด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ ดังแนวคิดของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า มีการสำรวจ ตรวจสอบเยี่ยมค้นหาผู้พิการเพื่อดำเนินการจัดทำข้อมูลวางแผนให้ความช่วยเหลือผู้พิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การประสานงานกับสถานพยาบาลของรัฐเพื่อดำเนินการด้านการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล การอำนวยความสะดวกให้ผู้พิการกรณีเดินทางไปตรวจรักษา การประสานความร่วมมือเจ้าหน้าที่อนามัยมาตรวจสุขภาพที่บ้าน เพื่อส่งต่อผู้พิการไปยังสถานพยาบาลอื่นๆ เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม และการจัดอบรมความรู้การดูแลสุขภาพแก่ผู้พิการและครอบครัวผู้พิการ

2. ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ ดังแนวคิดของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า สภาพเศรษฐกิจของผู้พิการและครอบครัวการสงเคราะห์ผู้พิการโดยจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้พิการตามที่กฎหมายกำหนด ส่งเสริมการตั้งกองทุนการประกอบอาชีพผู้พิการโดยเฉพาะ เพื่อการเลี้ยงดูตนเองอย่างพอเพียง และการประสานงานส่งต่อให้ผู้พิการในชุมชนได้ฝึกอาชีพในสถาบันการฝึกอาชีพของรัฐและเอกชนที่ให้ผู้พิการเข้าทำงาน

3. ด้านการส่งเสริมการศึกษา ดังแนวคิดของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า ค้นหาข้อมูลด้านการศึกษาของผู้พิการที่มีศักยภาพเรียนได้แต่ยังไม่ได้เรียนเข้ารับการศึกษา ประสานงานให้มีการจัดบริการการศึกษาสำหรับผู้พิการทุกประเภท ทุกระดับความพิการ และทุกระดับอายุ และโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง รวมทั้งสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่ผู้พิการในการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้พิการ

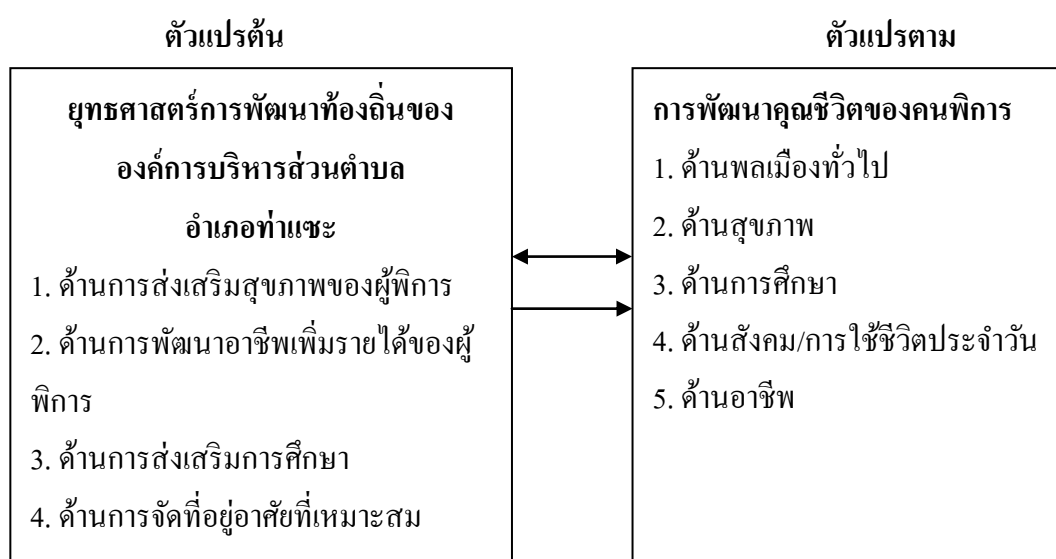
4. ด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ดังแนวคิดของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) กล่าวว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการอยู่ร่วมกับครอบครัวและคนในชุมชนโดยไม่ถูกกีดกัน และเลือกปฏิบัติ การบริการสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นได้แก่ ประปา ไฟฟ้า ถนน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆอย่างเหมาะสมเสมอภาคทั่วถึง การสงเคราะห์ด้านการเงินแก่ผู้พิการเพื่อการปรับปรุงสถานที่อยู่อาศัย ให้มีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด และมีความสะดวกต่อผู้พิการ

จากการสรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา การพัฒนา

คุณภาพชีวิตของคนพิการ ตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามแนวคิดของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2552) และศึกษาทบทวนการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าแซะ เป็นนโยบายแนวทางการพัฒนาคนพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ ด้านการส่งเสริมการศึกษา และด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม

1.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ คือ การสำรวจ ตรวจสอบเยี่ยมค้นหาผู้พิการ เพื่อดำเนินการจัดทำข้อมูลวางแผนให้ความช่วยเหลือผู้พิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประสานงานกับสถานพยาบาลของรัฐเพื่อดำเนินการด้านการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล การอำนวยความสะดวกให้ผู้พิการกรณีเดินทางไปตรวจรักษา การประสานความร่วมมือเจ้าหน้าที่อนามัยมาตรวจสุขภาพที่บ้าน เพื่อส่งต่อผู้พิการไปยังสถานพยาบาลอื่นๆ เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม และการจัดอบรมความรู้การดูแลสุขภาพแก่ผู้พิการและครอบครัวผู้พิการ

1.2 ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการ คือ มีการสำรวจรายได้ สภาพเศรษฐกิจของผู้พิการและครอบครัว การส่งเสริมผู้พิการโดยจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้พิการตามที่กฎหมายกำหนด ส่งเสริมการตั้งกองทุนการประกอบอาชีพผู้พิการ โดยเฉพาะเพื่อการเลี้ยงดูตนเอง อย่างพอเพียง และการประสานงานส่งต่อให้ผู้พิการในชุมชนได้ฝึกอาชีพในสถาบันการฝึกอาชีพของรัฐและเอกชนที่ให้ผู้พิการเข้าทำงาน

1.3 ด้านการส่งเสริมการศึกษา คือ มีการสำรวจ ค้นหาข้อมูลด้านการศึกษาของผู้พิการที่มีศักยภาพเรียนได้แต่ยังไม่ได้เรียนเข้ารับการศึกษา ประสานงานให้มีการจัดบริการ การศึกษา สำหรับผู้พิการทุกประเภท ทุกระดับความพิการ และทุกระดับอายุ และโรงเรียนพิเศษ เฉพาะทาง รวมทั้งมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่ผู้พิการในการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้พิการ

1.4 ด้านการจัดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการอยู่ร่วมกับครอบครัวและคนในชุมชนโดยไม่ถูกกีดกัน และเลือกปฏิบัติ การบริการสาธารณสุข โภค โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นได้แก่ ประปา ไฟฟ้า ถนน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆแก่ผู้พิการและ ครอบครัวเหมาะสมเสมอภาค ทั่วถึง เป็นทำ การส่งเสริมด้านการเงินแก่ผู้พิการเพื่อการปรับปรุง สถานที่อยู่อาศัย ให้มีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด และมีความสะดวกต่อผู้พิการ

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน พิการตามสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ ประกอบด้วย สิทธิพลเมืองทั่วไป สิทธิด้านสุขภาพ สิทธิด้าน การศึกษา สิทธิด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน และสิทธิด้านอาชีพ

2.1 ด้านพลเมืองทั่วไป หมายถึง คนพิการได้รับความคุ้มครองในศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ โดยไม่คำนึงถึง เพศ วัย สติวิ สัญชาติ ศาสนา หรือสติปัญญา การคุ้มครองไม่ให้บุคคลอื่น กระทำการใด ๆ ที่กระทบต่อสิทธิของคนพิการ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชาย และหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันมีผู้แทนที่รู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องของคนพิการเข้ามามีส่วนร่วมใน การพิจารณาร่างกฎหมายซึ่งจะมีผลต่อผู้พิการทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมเข้าถึง ได้รับความคุ้มครอง ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคืออย่างเหมาะสม และได้รับการอำนวยความสะดวกในทางกฎหมาย ในชั้นศาล โดยกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดที่มาศาลซึ่งเป็นไปหรือเหตุหนักและอ่านเขียน หนังสือไม่ได้ มีสิทธิได้รับการจัดหาล่ามจากคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านสุขภาพ หมายถึง ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพ ที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืน ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุข ที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชน และชุมชนมีส่วนร่วมในพัฒนา สุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าบริการในการรับบริการทางสาธารณสุข และ ได้รับสิทธิด้านสุขภาพ โดยกำหนดให้คนพิการที่มีความจำเพาะในเรื่องสุขภาพได้รับการคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสม รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดความพิการโดยกำเนิด

2.3 ด้านการศึกษา หมายถึง ได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับคนทั่วไป ได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิด หรือเมื่อพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐาน ถึงระดับอุดมศึกษาเป็นพิเศษ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงการได้รับสิทธิในสิ่งอำนวยความสะดวก ได้รับการบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึง ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น ได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2.4 ด้านสังคม/การใช้ชีวิตประจำวัน หมายถึง การยอมรับและมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคม ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ ได้รับการส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ ได้รับการจัดสวัสดิการ เบี้ยความพิการ บริการล่ามภาษามือ ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่น สิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร เพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการ ใช้อาคารและพื้นที่ ใช้สอยของสถานพยาบาล

2.5 ด้านอาชีพ หมายถึง การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และ บริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและ ประกอบอาชีพของคนพิการ ได้รับสัมปทาน สถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ การจ้างเหมาช่วง งาน ฝึกงาน หรือการช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ โดย หน่วยงานของรัฐ นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการ

จากการสรุปบททวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือ ในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าชะแอม จังหวัดชุมพร ต่อไป